

21 de juny de 2018

Enquesta de condicions de vida. Any 2017

Els ingressos mitjans de les llars catalanes se situen en 31.411 euros, l'any 2016

La taxa de risc de pobresa de la població de Catalunya se situa en el 20,0% l'any 2017

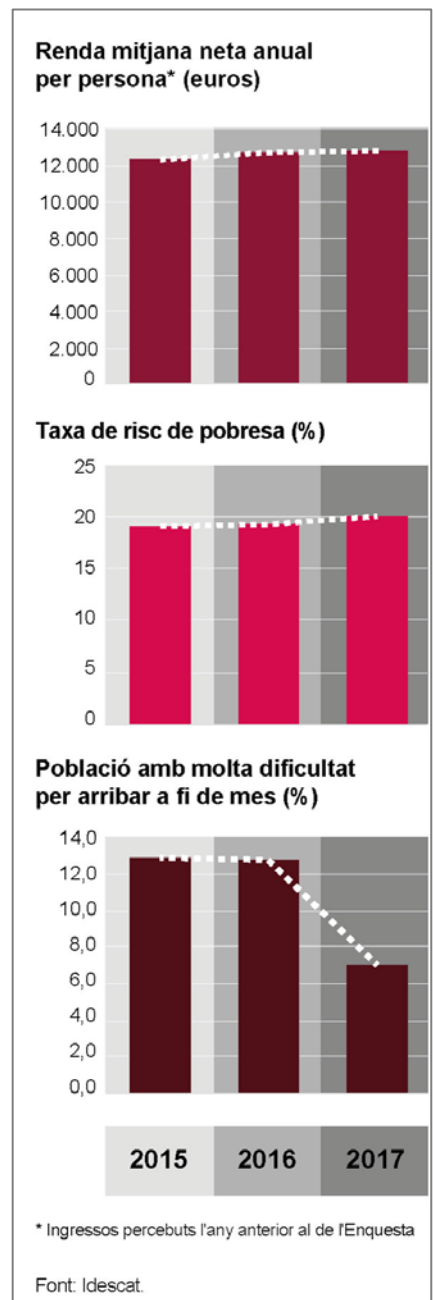
El 7,0% de la població declara que arriba a fi de mes amb molta dificultat

L'any 2016 els ingressos mitjans nets anuals dels catalans han estat de 31.411 euros per llar i de 12.712 euros per persona, un 0,2% i un 0,4% més en relació amb l'any anterior, segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). Els ingressos familiars mitjans nets per persona augmenten a Catalunya per quart any consecutiu, però amb menys intensitat que l'any anterior, que van créixer un 3,1%.

La taxa de risc de pobresa se situa en el 20,0% l'any 2017 (amb dades d'ingressos del 2016), vuit dècimes més que la de l'any anterior. La població més afectada per aquest increment és la de menys de 16 anys, amb una taxa del 28,5%, 4,5 punts més que l'any anterior. La població de 16 a 64 anys manté la mateixa taxa de risc de pobresa (19,0%), mentre que la de més de 65 anys augmenta mig punt (15,5%).

Els indicadors de nivell de privació de les llars, que recullen aspectes subjectius de les condicions de vida, donen un senyal contrari als indicadors de distribució de la renda, ja que mostren millores respecte de l'any anterior. Així, per exemple, el nombre de persones que manifesten que arriben a fi de mes amb molta dificultat representen el 7,0% de la població l'any 2017, mentre que des de l'any 2013 aquest grup sempre havia superat el 12%.

Per mesurar el risc de pobresa d'una població, cal establir un llindar d'ingressos anuals per sota dels quals es considera que una llar, i cadascuna de les persones que en formen part, estan en situació de risc. Aquest llindar es calcula en funció de la distribució de la renda entre totes les llars del territori considerat. En el cas de Catalunya, com a referència es pot utilitzar el llindar propi de Catalunya (que només té en compte la distribució de la renda de totes les persones que viuen a Catalunya) o el del conjunt d'Espanya. L'Idescat aplica el llindar de Catalunya (10.097 € per persona que viu sola), del qual es dedueix una taxa de pobresa del 20%. Si s'aplica el llindar del conjunt d'Espanya (8.522 € per persona que viu sola), s'obté una taxa de pobresa del 15,0%.

Distribució personal de la renda

L'any 2016, els ingressos mitjans nets anuals dels catalans han estat de 31.411 euros per llar, 12.712 euros per persona i 18.957 per unitat de consum.

El 60% de les llars catalanes reben almenys un tipus de prestació social, nou dècimes més que l'any anterior. Del total de llars que han rebut prestacions, el 58,8% l'han rebut per vellesa o supervivència, i el 33,3% per alguna prestació d'atur. Finalment, un 28,0% d'aquestes llars han estat beneficiàries d'altres subsidis i prestacions.

L'índex de desigualtat (S80/S20) mostra que el conjunt dels ingressos del 20% de les persones amb més renda per unitat de consum (cinquè quintil) és 5,7 vegades superior al total d'ingressos del 20% de les persones amb menys renda (primer quintil); en canvi l'any anterior aquesta relació era del 5,5. Així mateix, l'índex de Gini també mostra una variació negativa i passa d'un 31,4 al 2016 a un 31,8 al 2017 (un índex de Gini igual a 0 indicaria màxima igualtat i igual a 100, màxima desigualtat).

Llindar de risc de pobresa

El llindar de risc de pobresa ha augmentat un 0,4% respecte de l'any anterior i se situa en 10.097 euros en les llars formades per una sola persona i en 21.203 euros en les llars de dos adults i dos infants.

El llindar de risc de pobresa es fixa en el 60% de la mediana dels ingressos per unitat de consum de les llars catalanes. Per tant, augmenta o disminueix en tant que ho fa la mediana d'ingressos. A l'augmentar els ingressos per persona també augmenta el llindar.

Taxa de risc de pobresa

El 20,0% de la població catalana està per sota del llindar de risc de pobresa i el risc de pobresa té més incidència entre les dones (20,7%) que entre els homes (19,3%).

Per edats, la taxa de risc de pobresa més elevada és la dels menors de 16 anys (28,5%), seguida de la de les persones de 16 a 64 anys (19,0%) i de la de les persones de més grans de 65 anys (15,5%).

Segons la composició de la llar, els col·lectius més vulnerables o amb les taxes de risc de pobresa més elevades són les llars monoparentals, és a dir, les formades per un adult amb un o més fills dependents (35,3%); tot i això, la taxa d'aquest tipus de llar ha disminuït en 5,1 punts en relació amb l'any anterior. Altres llars amb taxes elevades són les unipersonals (27,6%) i les formades per dos adults amb un o més fills dependents (22,3%).

La nacionalitat és una de les variables més relacionades amb el risc de pobresa. Així, les persones majors de 16 anys de nacionalitat estrangera presenten una taxa de risc de pobresa del 41,6% (amb una disminució de quatre dècimes respecte a l'any anterior), mentre que les de nacionalitat espanyola de la mateixa franja d'edat tenen una taxa de risc de pobresa del 15,7%, idèntica a la de l'any passat.

La comparació entre les taxes de risc de pobresa abans i després de transferències socials permet mesurar la incidència del sistema de protecció social en la reducció del risc de pobresa. La taxa de risc de pobresa abans de cap transferència social ha disminuït 7 dècimes i se situa en el 40,9%, mentre que la taxa després de comptabilitzar totes les transferències socials ha augmentat 8 dècimes i se situa en el 20,0%.

Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROE)

L'any 2017 un 23,8% de la població catalana està en risc de pobresa o exclusió social mentre que l'any anterior era un 22,5%. La taxa de risc de pobresa o exclusió social, anomenada també *taxa AROPE* (*at risk of poverty or social exclusion rate*), és la proporció de població que està en risc de pobresa o té privació material severa o baixa intensitat de treball.

L'augment d'1,3 punts d'aquest indicador en relació amb l'any anterior s'ha d'atribuir a l'increment dels components de risc de pobresa i de la baixa intensitat de treball, ja que la proporció de llars en situació de privació material severa ha disminuït. La situació de privació material severa és aquella en què una llar té privació forçada en 4 dels 9 ítems considerats internacionalment com a bàsics (menjar carn cada dos dies, fer una setmana de vacances, poder escalfar la casa, entre altres).

La proporció de llars amb baixa intensitat de treball ha augmentat del 7,2% l'any 2016 al 8,8% el 2017 i el risc de pobresa ha passat del 19,2% al 20,0%. D'altra banda, la proporció de llars en situació de privació de material severa ha disminuït del 5,5% del 2016 al 5,0% el 2017.

Indicadors amb lloguer imputat

L'any 2016, la inclusió del lloguer imputat¹ representa un increment d'un 13,9% en els ingressos mitjans de les llars catalanes i una millora dels indicadors de desigualtat. Si es té en compte la renda en espècies que reben les llars que disposen d'un habitatge sense haver-ne de pagar un lloguer (lloguer imputat) els índexs de desigualtat milloren. L'S80/S20 passa del 5,7 al 5,0 amb lloguer imputat i l'índex de Gini del 31,8 a 29,5.

La taxa de risc de pobresa també mostra una reducció i passa del 20,0% al 17,6% amb lloguer imputat. Els resultats de l'estadística tenint en compte aquests ingressos reflecteixen una millora per als col·lectius que tendeixen més a disposar d'un habitatge en propietat, com el dels més grans de 65 anys, que milloren la taxa de risc de pobresa del 15,5% al 7,8%.

Privacions de les llars

Els indicadors de nivell de privació de les llars, que recullen aspectes subjectius de les condicions de vida, donen un senyal contrari als indicadors de distribució de la renda, ja que mostren millores respecte de l'any anterior. El nivell de privació material de les llars catalanes s'ha mesurat tenint en compte alguns ítems que es consideren significatius sobre el nivell de vida de les persones. Les privacions més freqüents que manifesten els catalans l'any 2017 són no poder afrontar unes despeses imprevistes de 700 euros

¹ Component no monetari dels ingressos de la llar que estima el valor de l'ús que la llar fa de l'habitatge quan és de propietat.

(un 31,9% l'any 2017 enfront d'un 37,2% del 2016) i no poder-se permetre una setmana de vacances a l'any (un 29,7% de les llars el 2017 enfront d'un 34,1% l'any 2016).

També hi ha un altre indicador que dona un senyal contrari al de la taxa de risc de pobresa, que és la resposta de les llars a la pregunta sobre en quin grau tenen dificultats per arribar a fi de mes. En aquest cas, el senyal contrari és encara més clar, ja que el nombre persones que viuen en llars que diuen que arriben a fi de mes amb molta dificultat (7,0%), amb dificultat (13,6%) o amb certa dificultat (29,0%), representen el 49,6% de la població, mentre que des de l'any 2013 aquest grup sempre havia superat el 62%.

L'Enquesta de condicions de vida del 2017 per a Catalunya també inclou preguntes que se centren en aspectes específics de la població en risc d'exclusió social. Així, el 8,5% de les llars catalanes declaren haver demanat ajuda a familiars, amics o entitats privades o religioses per a aliments, roba o altres béns bàsics durant l'any 2017. Concretament, un 6,2% manifesten haver demanat ajuda a familiars i amics, un 1,0% a entitats privades o religioses i un 1,3% tant a familiars i amics com a entitats.

També s'ha obtingut informació del nombre de llars que han deixat de disposar d'alguna de les fonts d'energia habituals, per dificultats econòmiques. Així, un 0,9% de les llars catalanes declaren que durant l'any 2017 han estat privades, per causes econòmiques i almenys en una ocasió, d'una font d'energia necessària per realitzar les activitats de la vida diària.

Taula 1. Renda mitjana neta anual per llar, persona i unitat de consum Catalunya. 2013-2017*

	Euros			% variació respecte de l'any anterior		
	Per llar	Per persona	Per unitat de consum	Per llar	Per persona	Per unitat de consum
2013	30.423	12.111	17.883			
2014	30.407	12.205	18.104	-0,1	0,8	1,2
2015	30.655	12.283	18.236	0,8	0,6	0,7
2016	31.339	12.660	18.828	2,2	3,1	3,2
2017	31.411	12.712	18.957	0,2	0,4	0,7

Font: Idescat.

*Ingressos nets percebuts durant l'any anterior al de referència de l'Enquesta.

Taula 2. Indicadors de distribució personal de la renda Catalunya. 2016-2017

	2016	2017
Índex de Gini	31,4	31,8
S80/S20	5,5	5,7

Font: Idescat.

Taula 3. Llars per tipus de prestacions socials. Catalunya. 2016-2017

	2016	2017
Total de llars (milers)	2.966	2.978
Llars que reben prestacions (%)	60,9	60,0
Llars que reben prestacions (milers)	1.805	1.786
De vellesa i supervivència (%)	57,7	58,8
Per atur (%)	38,2	33,3
Altres prestacions o subsidis (%)	23,7	28,0

Font: Idescat.

Taula 4. Llindars de risc de pobresa. Composició de la llar Catalunya. 2016-2017

	Euros anuals	
	2016	2017
Un adult	10.054,4	10.096,5
Un adult i dos infants	16.087,0	16.154,4
Dos adults	15.081,6	15.144,8
Dos adults i dos infants	21.114,2	21.202,7
Dos adults i tres infants	24.130,6	24.231,6

Font: Idescat.

Taula 5. Taxa de risc de pobresa per edat. Catalunya. 2013-2017

	Edat			Taxa
	Menys de 16 anys	De 16 a 64 anys	65 i més anys	Total
	2013	27,3	19,8	12,4
2014	28,8	20,6	14,4	20,9
2015	27,9	18,5	12,1	19,0
2016	24,0	19,0	15,0	19,2
2017	28,5	19,0	15,5	20,0

Font: Idescat.

Taula 6. Taxa i població en risc de pobresa. Principals variables Catalunya. 2016-2017

	2016		2017	
	Població (milers)	Taxa	Població (milers)	Taxa
Sexe				
Homes	656,8	18,2	694,3	19,3
Dones	749,1	20,0	778,0	20,7
Composició de la llar				
Sense fills dependents*	522,8	14,9	550,6	15,6
Unipersonal	185,5	24,7	209,2	27,6
Dos adults sense fills dependents	239,3	14,1	201,7	11,8
Altres llars sense fills dependents	98,0	9,3	139,8	13,0
Amb fills dependents	881,4	23,0	908,5	24,2
Un adult amb un o més fills dependents	116,5	40,4	92,7	35,3
Dos adults amb un o més fills dependents	564,4	20,1	598,8	22,3
Altres llars amb fills dependents	200,4	26,9	217,0	26,8
Per nacionalitat (16 anys i més)				
Espanyola	865,1	15,7	860,6	15,7
Estrangera	243,4	42,0	259,6	41,6
Total	1.405,9	19,2	1.472,3	20,0

Font: Idescat.

*Fill dependent: fill menor de 16 anys o fill entre 16 i 24 anys que viu almenys amb un dels pares i que és econòmicament inactiu.

Taula 7. Taxa de risc de pobresa abans i després de transferències socials Catalunya. 2016-2017

	2016	2017
Abans de totes les transferències	41,6	40,9
Després de les pensions, abans d'altres transferències	24,7	24,8
Després de totes les transferències	19,2	20,0

Font: Idescat.

Taula 8. Taxa de risc de pobresa o exclusió social (taxa AROPE) i els seus components Catalunya. 2013-2017

	Taxa de risc de pobresa	Baixa intensitat de treball*	Privació material severa	Risc de pobresa o exclusió social (taxa AROPE)
2013	19,8	10,8	6,1	24,5
2014	20,9	12,0	6,3	26,0
2015	19,0	8,8	6,7	23,5
2016	19,2	7,2	5,5	22,5
2017	20,0	8,8	5,0	23,8

Font: Idescat.

*Càlcul efectuat sobre la població de 18 a 59 anys i aplicat a la població de 0 a 59 anys.

Taula 9. Indicadors amb lloguer imputat. Renda i risc de pobresa Catalunya. 2016-2017

	2016	2017
Renda mitjana neta anual per llar (*)	35.396,2	35.782,0
Renda mitjana neta anual per persona (*)	14.299,3	14.480,8
Índex de Gini	29,3	29,5
S80/S20	5,0	5,0
Llindar de risc de pobresa per composició de la llar		
Un adult	11.455,6	11.642,2
Un adult i un infant	14.892,3	15.134,8
Dos adults	17.183,4	17.463,3
Dos adults i dos infants	20.620,0	20.955,9
Taxa de risc de pobresa per sexe		
Homes	17,2	17,7
Dones	19,0	17,5
Total	18,1	17,6
Taxa de risc de pobresa per grups d'edat		
De 0 a 17 anys	28,2	26,5
De 18 a 64 anys	17,9	17,8
De 65 anys i més	8,5	7,8
Total	18,1	17,6
Taxa AROPE	22,1	21,9

Font: Idescat.

(*) Ingressos nets percebuts durant l'any anterior al de referència de l'Enquesta.

Taula 10. Població segons la dificultat per arribar a fi de mes Catalunya. 2013-2017

	Percentatge				
	2013	2014	2015	2016	2017
Amb molta dificultat	15,5	12,9	12,9	12,7	7,0
Amb dificultat	21,0	19,3	20,4	19,6	13,6
Amb certa dificultat	28,6	35,0	29,0	31,0	29,0
Amb certa facilitat	25,0	25,9	26,2	26,2	35,5
Amb facilitat	9,0	6,7	11,0	10,1	13,8
Amb molta facilitat	1,0	..	0,6	0,4	1,1
Total	100	100	100	100	100

Font: Idescat.

** Dades poc significatives per al càlcul.

Taula 11. Població amb privació material per tipus de privacions (%). 2016-2017

	2016	2017
No es pot permetre vacances mínim una setmana a l'any	34,1	29,7
No es pot permetre menjar carn, pollastre o peix almenys cada dos dies	2,9	1,8
No es pot permetre mantenir l'habitatge a temperatura adequada	8,7	6,3
Sense capacitat per fer-se càrrec de despeses imprevistes	37,2	31,9
Retards en pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principa	9,2	7,6
No es pot permetre disposar de cotxe	6,8	8,1
No es pot permetre disposar d'ordinador personal	5,1	4,1

Font: Idescat.

*La població amb privació material és la que manifesta que presenta una mancança en alguns d'aquests ítems. Una persona pot tenir més d'una privació.

Taula 12. Llars segons la necessitat de rebre ajuda per a béns bàsics en els últims 12 mesos per origen de l'ajuda. Catalunya. 2016-2017

	2016		2017	
	Milers de llars	% sobre el total de llars	Milers de llars	% sobre el total de llars
Han necessitat ajuda de familiars o amics	131	4,4	186	6,2
Han necessitat ajuda d'entitats privades o religioses	29	1,0	30	1,0
Han necessitat ajuda de familiars i d'entitats	32	1,1	40	1,3
No han necessitat rebre ajuda	2.774	93,5	2.722	91,4
Total	2.966	100	2.978	100

Font: Idescat.

Taula 13. Llars segons si han estat privades d'alguna font d'energia necessària per a la vida diària en els últims 12 mesos, per causes econòmiques. Catalunya. 2016-2017

	Percentatge	
	2016	2017
Han estat privades	1,4	0,9
No han estat privades	98,6	99,1
Total	100	100

Font: Idescat.

Nota metodològica

L'Idescat presenta una ampliació de resultats de l'Enquesta de condicions de vida 2017, que realitza conjuntament amb l'INE. Aquesta estadística té caràcter anual, està harmonitzada en l'àmbit europeu i té com a objectiu disposar d'informació sobre la distribució de la renda, les condicions de vida i l'exclusió social. El període de referència dels resultats és l'any 2017, tot i que els ingressos i les prestacions socials que es recullen a l'Enquesta es corresponen als de l'any anterior.

Com ja es va fer en l'edició de l'Enquesta de l'any passat, l'Idescat i l'INE han col·laborat en el treball de camp, recollint dades de dues mostres autorepresentatives, respectivament. Aquestes mostres han estat dissenyades homogèniament i tractades amb la mateixa metodologia de recollida, depuració i ponderació. L'Idescat ha fet un treball de camp propi amb informació sobre 1786 llars. Així, la mostra conjunta ha passat a ser de 2.952 llars i de 7.483 individus. Els resultats que es presenten són el resultat de l'agregació de les dues mostres.

L'Idescat ha comptat amb la col·laboració del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, de l'Ajuntament de Barcelona i de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

Ingressos nets de la llar: Rendiments nets percebuts pels membres de la llar durant l'any anterior al del qüestionari (per tant, a l'Enquesta del 2017 es preguntava pels ingressos percebuts el 2016).

Renda neta: Renda bruta menys l'impost sobre la renda, els impostos sobre el patrimoni i les cotitzacions obligatòries dels empresaris, assalariats, autònoms i desocupats a la Seguretat Social i les transferències trameses entre llars.

Unitat de consum: el nombre d'unitats de consum de cada llar es calcula utilitzant l'escala de l'OCDE modificada, que és una escala d'equivalència que converteix el nombre de membres residents a la llar en nombre d'unitats de consum, que assigna un pes d'1 al primer adult, de 0,5 a la resta d'adults i de 0,3 als menors de 14 anys.

Taxa de risc de pobresa: Percentatge de persones que estan per sota del llindar del risc de pobresa. El llindar es fixa com el 60% de la mediana dels ingressos disponibles anuals equivalents de la població catalana.

Taxa de risc de pobresa o exclusió social (taxa AROPE): Indicador que recull la proporció de població que es troba o bé en situació de risc de pobresa, o bé en situació de privació material severa, o bé que viu en llars amb intensitat de treball molt baixa.

Lloguer imputat: Component no monetari dels ingressos de la llar que es pot aplicar a les llars que no paguen un lloguer complet perquè en són els propietaris o perquè tenen un habitatge llogat a un preu inferior al del mercat o gratuït. El valor que s'imputa és l'equivalent al que es pagaria en el mercat per un habitatge semblant a l'ocupat, menys qualsevol lloguer realment abonat.

Població amb privació material severa: Conjunt de persones que presenten una mancança forçada d'almenys quatre dels nou ítems següents: pagar sense endarreriments despeses relacionades amb l'habitatge o despeses de compres ajornades; poder anar de vacances almenys una setmana a l'any; poder fer un àpat de carn, pollastre o peix (o l'equivalent vegetarià) almenys cada dos dies; poder afrontar despeses imprevistes; poder permetre's un telèfon (incloent-hi telèfon mòbil); poder permetre's un televisor; poder permetre's una rentadora; poder permetre's un cotxe; poder mantenir l'habitatge a una temperatura adequada.

Població amb baixa intensitat de treball a la llar: Conjunt de persones de 0 a 59 anys que viuen en llars on els adults (individus de 18 a 59 anys excepte estudiants de 18 a 24 anys) han treballat menys del 20% del seu potencial total durant els 12 mesos anteriors a la realització de l'Enquesta.